

PROEFTUIN TROTS OP DE KRIMPENERWAARD: Vormgeven aan landbouw met toekomstwaarde

De Krimpenerwaard is prachtig. Een uniek gebied waarin melkveehouders een bijzonder cultuurlandschap beheren. Maar ook voor stevige uitdagingen staan als het gaat om bodemdaling, klimaatverandering, biodiversiteit en uitstoot van broeikasgasemissies. Daarom heeft de gemeente het initiatief genomen tot Proeftuin Trots op de Krimpenerwaard: een gezamenlijke ontdekkingstocht van melkveehouders, onderzoekers, adviseurs en anderen naar nieuwe manieren van landbouw. Daarbij gaat het om kijken en meebewegen met de natuurlijke veerkracht van bodem, gewas en dieren. En onderzoeken wat werkt en wat niet, en waarom dan niet. We noemen dat adaptieve landbouw, een aanpak waardoor de landbouw onder veranderende omstandigheden kan blijven produceren en waardevol bijdraagt aan toekomstwaarde voor de Krimpenerwaard.

VEERKRACHT IN DE PRAKTIJK

Kort gezegd draait het bij adaptieve landbouw om de afstemming en samenhang van alle onderdelen in het landbouwproces voor duurzame effecten. En dat in combinatie met een gezond verdienmodel. Daarvoor werken we intensief samen, ontwikkelen we innovatieve initiatieven en nieuwe kennis. En delen die ook. We proberen alles eerst uit in de praktijk in verschillende pilots op belangrijke maatschappelijke thema's. [Hieronder een greep uit de initiatieven met een adaptief karakter.](#)

BODEMDALING

In de Krimpenerwaard is bodemdaling een grote zorg, op sommige plekken kan de bodemdaling wel tot 2 cm. per jaar zijn. Reden daarvoor is o.a. belasting van de slappe bodem en veenaafbraak als gevolg van de grondwaterstand en veenoxidatie. Melkveehouders zetten stappen om dit tegen te gaan door verschillende maatregelen uit te proberen:

ADAPTIEF WATERMANAGEMENT

We volgen de grondwaterstand en helpen die soms een handje door water te infiltreren. Dat doen we met behulp van peilgestuurde drainage, een manier om bodemdaling te vertragen en CO₂ uitstoot te verminderen. Door te 'spelen' met het grondwaterpeil wordt een bedrijf minder

gevoelig voor extreme weersomstandigheden. Melkveehouder David de Jong uit Stolwijk experimenteert nu ruim een jaar met peilgestuurde drainage en ziet bijkomende voordelen, zoals de grasgroei die na droogte op het gedraineerde perceel eerder op gang komt.

VEENVERRIJKING MET KLEI

Een beetje klei in veen maakt veengrond robuuster. Een combinatie van die twee kan dus een slimme manier zijn om veengrond steviger en draagkrachtiger te maken. Op het melkveebedrijf van Marinus de Vries uit Stolwijk onderzoeken we dat. Daarbij gebruiken we klei die is vrijgekomen bij werkzaamheden aan de nieuwe rijksweg

A24 (de Blankenburg verbinding). Op proefveldjes, kleine vakken met daarop verschillende hoeveelheden klei, meten we wat het effect is van weinig of veel klei en hoe de klei mengt met de veenbodem. In de volgende fase worden grotere proefvelden aangelegd. Een eerste stap naar veenverrijking met klei!

NATTE TEELTEN

Natte teelten als Lisdodde en Cranberry helpen om bodemdaling en uitstoot van broeikasgassen in het veenweidegebied te reduceren. Wat zijn de kansen als extra verdienmodel voor de veenweiden? Piet Blanken in Goudarak is een van de pilotboeren die hiermee experimenteert en onderzoekt of lisdodde is te telen op

overgangsgebieden van landbouwgrond naar natuurgrond. En of lisdodde is te gebruiken om de grond op een natuurlijke manier uit te mijnen en tegelijk biomassa te winnen. Daarnaast kijken we naar de kansen van lisdodde als bouw materiaal in de bouwindustrie.

KLIMAAT EN BIODIVERSITEIT

Klimaatverandering heeft impact op bodemleven en biodiversiteit. En de rol van landbouw daarbij wordt steeds kritischer gevolgd. Hoe kun je als melkveehouder zorgen voor minder uitstoot van broeikasgassen en bijdragen aan biodiversiteit op een manier die past in je bedrijfsvoering? In Proeftuin Trots op de Krimpenerwaard zijn melkveehouders daarmee aan de slag:

ADAPTIEF BEMESTEN

Bemesten op het juiste moment en de groeiomstandigheden van het gras het tijdstip van bemesten laten bepalen. Diverse factoren, zoals bodemtemperatuur, weersomstandigheden en de bodemvocht-situatie beïnvloeden deze groeiomstandigheden.

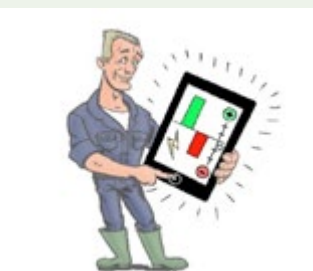
Door bij bemesting rekening te houden met deze factoren wordt de benutting van nutriënten door het gras verhoogd en daarmee uit- en afspoeling van nutriënten beperkt.

WEIDEBUFFET MET KRUIDEN

Voor een melkveebedrijf kunnen kruiden in het gras verschillende voordelen bieden. Kruiden als chicorei en smalle weegbree zorgen voor diepere beworteling, stabiele grasproductie, minder ongewenste kruiden, rijkere bodemleven, betere diergezondheid,

meer biodiversiteit en maatschappelijke waardering. Maar wat zijn de beste kruiden op veen en wanneer zaai je ze? Samen met onderzoekers experimenteert Mart-Jan Verkaik in Ouderkerk a/d IJssel met kruiden in zijn gras.

ENERGIE-NEUTRALE LANDBOUW

De route naar een energieneutraal melkveebedrijf gaat via maximale besparing van het verbruik, naar het omzetten naar duurzame energie (zonne-energie, biogas, melkwarmte). Daar is een groep van 12 melkveehouders uit de Krimpenerwaard mee aan de slag op hun bedrijf. Ze registreren het verbruik

en testen maatregelen voor energiebesparing in de praktijk. En wisselen ze hun ervaringen uit. Door inzicht en bewustwording kan naar verwachting een reductie van het 20% voor elektriciteit/gas en 10% voor diesel (inclusief dieselverbruik loonwerk) worden gerealiseerd.

WEIDEWINST

Kruiden in je gras, anders maaien en adaptief slootkantbeheer dragen bij aan een beter leefklimaat voor weidevogels en meer biodiversiteit. Kruiden zijn heel aantrekkelijk voor insecten en vogels. En dat niet alleen; ze kunnen ook de bodemgezondheid verbeteren en zijn beter bestand tegen droogte dan gras.

Het laten staan van een bloemrijke slootrand biedt schuilmogelijkheden voor weidevogelkuikens en trekt ook nog eens insecten aan. Met slimme maatregelen en handige tips helpen we melkveehouders om meer biodiversiteit op hun bedrijf te realiseren.

De Proeftuin Trots op de Krimpenerwaard is een initiatief van de gemeente Krimpenerwaard, ondersteund door de Provincie Zuid-Holland. De uitvoering is in handen van PPP-Agro Advies, het Louis Bolk Instituut en het Veenweiden Innovatiecentrum (VIC).